

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет менеджменту, готельно-ресторанної справи та туризму Кафедра
менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лідерство і саморозвиток

Галузь знань	<u>24 «Сфера обслуговування»</u>
Спеціальність	<u>241 «Готельно-ресторанна справа»</u>
Назва освітньої програми	<u>Готельно-ресторанна справа</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський) рівень</u>

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Доцент кафедри менеджменту, доцент, К.Т.Н., Наталія Лебедева	097-19-24-024	natalyalebedeva19@ gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Лідерство і саморозвиток – є необхідною складовою фахової підготовки магістрів. Сучасні зміни в середовищі, інтернаціоналізація економіки, впровадження нових інформаційних технологій, управління якістю з орієнтацією на споживача, визнання існуючого різноманіття працівників, виникаючі етичні проблеми привели до зміни парадигми управління. Новий підхід полягає у визнанні першості особи в організації, її знань, умінь, навичок і управлінського мислення для ефективної діяльності. Опанування мистецтва управління людьми є важливою умовою

розвитку, підвищення якості і ефективності менеджменту в організаціях, що відносяться до будь-якої сфери суспільного життя. Лідерство і саморозвиток – одна з найбільш важливих комплексних наук про управління поведінкою людини в організації.

Мета вивчення дисципліни «Лідерство і саморозвиток» – здатність студентів, майбутніх магістрів, реалізовувати цілі, завдання, функції та технології лідерства і керівництва. Ретроспективний аналіз ряду наукових концепцій і теорій на ґрунті методологічного бачення механізмів виникнення відносин лідерства і керівництва у процесі взаємодії з послідовниками, що дозволить успішно й ефективно здійснювати професійну діяльність, надання засад теоретичних знань про основні закономірності поведінки людини в організації і сприяння формуванню навичок і умінь управляти індивідуальною і спільною діяльністю в рамках певних організаційних структур. Отримані в ході вивчення навчального курсу знання і практичні навички забезпечать можливість діагностувати свої індивідуально-типологічні особливості, самостійно вирішувати складні поведінкові завдання, виявляти причини недостатньої результативності організації, грамотно вибудовувати міжособові стосунки.

Головними **цілями** навчальної дисципліни - є формування теоретичних знань про механізм лідерства і організаційної поведінки; зміст та особливості управлінської праці; процеси самоорганізації і саморозвитку; види та класифікацію управлінської діяльності; систематизацію теоретичних знань та практичних навичок ефективного системного мислення з питань особистісного розвитку менеджера; формування індивідуальних особливостей та поведінкових навичок, які необхідні майбутньому керівникові для організації особистої праці та праці підлеглих; розвиток умінь у сфері організаційної поведінки через формування навичок постановки особистих професійних цілей; планування особистої роботи, самоорганізацію та саморозвиток за допомогою спеціальних методів та процедур; організацію управлінської праці.

Формат курсу

Наведені в курсі матеріали спрямовані на отримання знань та практичних навичок щодо системи, методів та алгоритмів формування лідерських якостей, навичок організації виконання та контролю діяльності колективу, команди, групи, розробка та реалізація програм розвитку лідеру та колективу, групової динаміки. В основу курсу покладено поняття лідерства для подальшого особистісного та професійного розвитку; отримання навичок командоутворення та підбору персоналу; розширення соціальної та комунікативної компетентності фахівців в сфері управління; розвиток навичок самоаналізу. Основна увага при підборі навчального матеріалу приділялася законам групової динаміки, механізму мотиваційного управління, вибору стратегії і тактики соціально-психологічної дії на людей, етиці і психології ділового спілкування, суті, значенню і змісту праці керівника. Отримані в ході вивчення навчального курсу знання і практичні навички забезпечать можливість діагностувати свої індивідуально-типологічні особливості, самостійно вирішувати складні поведінкові завдання.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Лідерство і саморозвиток» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність Загальні компетентності

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру готельно-ресторанної справи.

- ЗК1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
- ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК3. Здатність до аналізу, оцінки, синтезу, генерування нових ідей
- ЗК 4. Здатність працювати в команді
- ЗК 5. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології
- ЗК 6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні ЗК7.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК8. Здатність працювати в міжнародному контексті

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК 2. Здатність систематизувати та синтезувати інформацію для врахування крос-культурних особливостей функціонування суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу
- СК4. Здатність створювати і впроваджувати продуктивні, сервісні, організаційні, соціальні, управлінські, інфраструктурні, маркетингові інновації у господарську діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.
- СК 6. Здатність координувати та регулювати взаємовідносини з партнерами та споживачами.
- СК 8. Здатність розробляти антикризові програми корпорацій, готельних та ресторанних мереж, суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу. СК 9. Здатність забезпечувати якість обслуговування споживачів готельних та ресторанних послуг. СК 10. Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.
- СК 11. Здатність до самостійного опанування новими знаннями, використання інноваційних технологій у сфері готельного та ресторанного бізнесу.
- СК 12. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі готельно-ресторанної справи у мультидисциплінарних контекстах, у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.

Навчальна дисципліна «Лідерство і саморозвиток» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН) , передбачених освітньою програмою:

1. Розробляти і приймати ефективні рішення з питань розвитку суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики, забезпечувати їх реалізацію, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки їх впливу.
2. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері готельно-ресторанного бізнесу
3. Розробляти, впроваджувати та застосовувати сучасні методи оцінювання ефективності впровадження інновацій в готельно-ресторанному бізнесі
4. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані, систематизувати й упорядковувати інформацію для вирішення комплексних задач професійної діяльності
5. Ініціювати, розробляти та управляти проектами розвитку суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу із врахуванням інформаційного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

6. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання задач управління основними та допоміжними бізнес-процесами суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу

7. Відповідати за формування ефективної кадрової політики суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу, організаційні комунікації, розвиток професійного знання, оцінювання стратегічного розвитку команди, підбір та мотивування персоналу на ефективне вирішення професійних завдань

8. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та видів послуг (продукції) в сфері готельно-ресторанного бізнесу та в ширших мультидисциплінарних контекстах

12. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються 13. Розробляти концепції та проекти закладів готельного та ресторанного господарства з урахуванням регіонального аспекту та стратегічних пріоритетів України.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
6	180	28 /10	28 /10	124 /160	2	3 / 3	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекція	семінар	сам. роб.		лекція	семінар	сам. роб.
Модуль 1. Управлінський аспект організаційної поведінки								
Тема 1. Поняття лідерства	30	4	4	22	24	2	2	20
Тема 2. Корпоративна влада	30	4	4	22	24	2	2	20
Тема 3. Змінні лідерства	28	4	4	20	22	1	1	20
Тема 4. Особа і організація	28	4	4	20	22	1	1	20
Модуль 2. Лідерство і керівництво в організації								
Тема 5. Комунікативна поведінка в організації.	18	4	4	10	22	1	1	20
Тема 6. Лідерство і керівництво в організації	18	4	4	10	22	1	1	20
Тема 7. Теорії лідерства в західній психології управління	14	2	2	10	22	1	1	20
Тема 8. Управління змінами і розвитком організації	14	2	2	10	22	1	1	20
<i>Усього годин</i>	180	28	28	124	180	10	10	160
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЗАЛІК								

5. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи онлайн навчання на базі Google Клас, Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізі інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. Політика курсу

Курс спрямований на формування у студентів комплексу знань і практичних навичок з питань розвитку лідерства і саморозвитку, формування індивідуальних особливостей та поведінкових навичок, які необхідні майбутньому керівникові, розвиток навиків організувати особисту працю. Зміни в управлінській сфері підвищують вимоги до управлінського персоналу, його професіоналізму, навчання і перепідготовки. Підтримка власного постійного росту та розвитку стає необхідністю для кожного менеджера. Отримані студентами знання і уміння дозволяють їм самостійно проводити аналіз системи самоуправління та приймати оптимальні управлінські рішення. У процесі викладання навчальної дисципліни застосовуються інтерактивні методи навчання, відбувається активне долучення студентів до обговорення кожного з питань курсу, що сприяє оволодінню ними умінь, навичок та методів щодо особливостей підготовки, організації, правильного технічного оформлення робіт. На практичних заняттях можуть використовуватись різні форми та методи контролю знань студентів: доповіді, експрес-опитування, доповнення відповіді, вільна дискусія, співбесіда, обговорення рефератних повідомлень, індивідуальні завдання та інші. Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності студентів на семінарах оцінюється викладачем самостійно.

Підсумковою формою контролю знань є залік.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	<p>Модуль 1. Управлінський аспект організаційної поведінки Тема 1. Поняття лідерства 1. Організації і соціальна система. Властивості і особливості соціальних систем. 2. Закриті і відкриті системи. Рівноважні і нерівноважні системи. 3. Елементи організаційної поведінки з точки зору системного підходу. 4. Концепція організаційної поведінки.</p>	22	20
2	<p>Тема 2. Корпоративна влада 1. Формування групової поведінки в організації 2. Управління поведінкою організації 3. Управління змінами і розвитком організації</p>	22	20
3	<p>Тема 3. Змінні лідерства 1. Характеристика мотиваційної сфери: широта, гнучкість, ієрархічність. 2. Теорії мотивації: модель очікування, модель справедливості, модель атрибуції. 3. Чинники само мотивації, типи. Базові посилки теорій мотивації. Теорія очікування.</p>	20	20

4	Тема 4. Особа і організація 1. Профілі особи, їх залежність від віку, культури, функцій. 2. Віковий цикл: підготовка-кар'єра-підтримка. 3. Дослідження особових профілів. Профілі менеджерів.	20	20
5	Модуль 2. Лідерство і керівництво в організації Тема 5. Комунікативна поведінка в організації. 1. Інформація як чинник економічної діяльності. 2. Теоретичні основи вивчення комунікацій в організації (А. Файоль, Ч. Бернард). 3. Типи комунікацій. Основні елементи процесу комунікацій. 4. Психологія спілкування і ефективні комунікації. 5. Інформаційна структура організації.	10	20
6	Тема 6. Лідерство і керівництво в організації 1. Теорії лідерства 2. Стили керівництва і лідерства 3. Теорія «рис лідерства» та теорія функцій.	10	20
7	Тема 7. Теорії лідерства в західній психології управління 1. Ситуаційна теорія лідерства Ф.Фідлера 2. Розвиток «ситуаційної теорії» П.Херсі, її основні положення 3. Кількісна оцінка стилю керівництва К.Вернера. 4. Одновимірний і двовимірний стилі керівництва 5. Аспекти ділового спілкування в організації.	10	20
8	Тема 8. Управління змінами і розвитком організації 1. Організаційні зміни: типи, характеристика. Політичні, економічні, технологічні, соціальні і психологічні джерела організаційних змін. 2. Опір організаційним змінам: логічний, психологічний і соціологічний. 3. Механізми психологічного самозахисту в збереженні особової визначеності.	10	20
	Всього	124	160

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%

підсумковий контроль, який здійснюється у ході проведення заліку.		50%
Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, презентації, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік.	

**8. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЗАЛІКУ**

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка презентації за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів презентації	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
<i>Підсумковий контроль залік</i>			50

Всього балів			100
Заочна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт (завдань) за заданою тематикою	-//-	Перевірка контрольних робіт, (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка презентації за заданою тематикою, індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів презентації під час ІКР	10
роботі круглих столів, конференцій тощо			
Разом балів за поточний контроль			50
<i>Підсумковий контроль</i>			
залік			50

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

9. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вмє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;
- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);
- «задовільно» / «зараховано» Е - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.
- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		

35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

10. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Довгань Л.Є., Малик І.П, Мохонько Г.А., Шкробот М.В. Менеджмент організації. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 271 с.
2. Дзяна С. Р. Дзяний Р. Б. Теоретичні засади управління змінами в сучасних умовах. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 34. С. 31–40. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efdu_2013_34_5.pdf.
3. Ігнат'єва І. А., Паливода О. М., Янковой Р. В.. Менеджмент організацій (малого та середнього бізнесу): підручник . Київ: КНУТД, 2014. 360 с.
4. Маркіна І. А. Менеджмент організації: навч. посіб. Київ: “ЦУЛ”. 2013. 248 с.
5. Мельников А. М. Основи організації бізнесу: навч. посіб. Київ: “ЦУЛ”. 2013. 200 с.
6. Менеджмент та адміністративне управління: навчальний посібник /О.А. Мартинюк, Н.І. Серебряннікова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 540 с.
7. Назарчук Т. В. Менеджмент організацій: Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури». 2016. 560 с.
8. Новак В. О., Мостенська Т. Л. Організаційна поведінка: підручник. Київ: Кондор, 2013. 498 с.
9. Пічугіна Т. С., Ткачова С. С., Ткаченко О. П. Управління змінами: навч. пос. Харків: ХДУХТ, 2017. 226 с.
10. Писаревський І. М. Менеджмент організацій: Навчальний посібник. /Писаревський І. М., Нохріна Л.А., Познякова О.В. Харків: ХНАМГ.2016. 322 с.
11. Сватюк О.Р. Основні ділові якості менеджера URL: file:///D:/Documents/ТИМЧАСОВА/vkpnuen_2013_8_43.pdf
12. Серіков А. В. Управління організаційними змінами: Навчальний посібник. Харків: Фірма «БУРУН і К». 2013. 264 с.
13. Шкільняк М.М., Овсянюк-Бердадіна О.Ф, Крисько Ж.Л., Демків І.О. Менеджмент: навчальний посібник . Тернопіль. Крок, 2017. 351с.
14. Ярошевич Н. Б., Берлінг Р. З., Гавриляк А. С. Підприємництво і менеджмент: посібник. Львів: Новий світ-2000. 2014. 176 с.
15. Сучасний менеджмент у питаннях і відповідях. Навч.посібн. /За ред. Балашова А.М., Мошека Г.Є. Київ: Алерта. 2018. 620 с.
16. Левицька І. В. Менеджмент підприємств за кризових умов: посібник. Львів.: Новий світ-2014.176 с.
17. Сахно Є. Ю. Менеджмент малих та середніх підприємств: навч. посіб. Київ: Кондор, 2013. 342 с.
18. Собченко О. М. Психологія управління : навч. посіб. / О. М. Собченко. Л. Д. Подольський. Київ: Кондор, 2013. 196 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Електронна газета Quality News. URL: <http://ria-stk.ru/electronprint/rassilka.php>
2. Наукова електронна бібліотека. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>